

עוד בענין חב"ד

לכבוד מערכת "המעין"

קראתי את המאמר "שערוריית אדישות" או סערה מיותרת" שהתפרסם בגליון 'המעין' (תמוז תשס"ו [מו, ד] עמ' 82 ואילך). המאמר כתוב בדיפלומטיות זהירה, ומנתח את כל הצדדים בכשרון רב, אך איני יכול להבין אך רב בישראל יכול להחליף את מקורותינו, תורת חיים ש"ס ופוסקים, במקורות של בורות נשברים של מחקרים ומדעי היהדות וספרות הפולמוס היהודית-נוצרית, ועל פי זה להסיק מסקנות ולנסות להחרים עדה קדושה בכלל, ובפרט עדה קדושה שמחזיקה את גחלת היהדות בדורנו בכל קצווי תבל כפשוטו. כשהתפרסמה תורת החסידות היו מגדולי ישראל שחששו, כי לא ידעו מה היא, אבל אחרי שעברו כמה דורות כולם יודעים שתורת החסידות חיזקה ומחזקת את היהדות בכל העולם, ועמדה נגד מכת תנועת ההשכלה שעשתה שמות בעם ישראל. בדורנו כל מי שיצא נגד תורת החסידות בכלל ונגד חב"ד בפרט לא עשה את זה לדעתי ממניעים של יראת שמים וכו' אלא ממניעים אישיים, כידוע ליודעי ח"ן. ואכ"מ להאריך בזה. ולגופו של ענין.

א. האם מותר להאמין שרבו הוא משיח?

כידוע שמשך כל הדורות כל אחד האמין שרבו הוא המשיח שבדורו, כדאיתא בגמ' סנהדרין צח, ב; וכן בדורו של הרמב"ם, האריז"ל, הבעש"ט, המגיד ממזעריטש, שכולם היו מזרע בית דוד. וכן בדורנו כל חסידי חב"ד מאמינים שהרבי מליובאוויטש הוא המשיח. מזמן חורבן בית המקדש עוד לא היה אחד שמתאים לתיאורו של הרמב"ם בהל' מלכים פי"א הל' ג "ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבע"פ ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בידקה וילחום מלחמת ה' - הרי זה בחזקת משיח", והכפיה אינה בע"כ אלא בדרכי נועם. הוא התחיל את תנועת התשובה וקירוב רחוקים בכל קצווי תבל, וזה נמשך עד עצם היום הזה ע"י "זרעו בחיים", וכן גם חוגים אחרים שבעבר התנגדו לזה וכן לחב"ד בכלל גם כן עוסקים בזה עכשיו. וכן פסקו מאות רבנים ודיינים מכל החוגים שהוא בחזקת משיח.

ב. האם מותר להאמין שמשיח הוא מן המתים ושיקום לתחיה?

יש גמ' מפורשת בסנהדרין דף צח, ב: "אמר רב אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש אי מן מתיא הוא כגון דניאל איש חמודות", ופירש"י "אם מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש, אם משיח מאותן שחיים עכשיו ודאי היינו רבינו הקדוש דסובל תלואים וחסיד גמור הוה כדאמרין בב"מ, ואם הוה מאותן שמתו כבר היה דניאל איש חמודות שנדון ביסורין בגוב אריות וחסיד גמור היה. והאי כגון לאו דוקא. לישנא

אחרינא, כגון רבינו הקדוש, כלומר אם יש דוגמתו בחיים היינו רבינו הקדוש, ואם דוגמא הוא למתים היינו כגון דניאל איש חמודות". וכן מובא למעשה בספר ישועות משיחו להאברבנאל דף קד: "ואל יקשה עלך שיהיה מלך המשיח מן הקמים לתחיה, כי כבר נסתפקו על זה בפרק חלק, ואמר רב אסי אי מן חייא הוא כגון רבינו הקדוש אי מן מתייא הוא כגון דניאל איש חמודות". וכן מובא בשדי חמד ח"ז עמוד א'תצג. וכן מובא בשו"ת הרדב"ז ח"ג סי' תרמד מהריטב"א שיהיו שני שלבים בתחיית המתים, ובשלב הראשון יקומו צדיקים עוד לפני ביאת המשיח. וכן איתא בתוס' פסחים דף קיד, ב ד"ה אחד, וביומא דף ה, ב, שמשא אהרון ובניו יקומו תחילה לפני ביאת המשיח. וכן בזהר פרשת בלק דף כג, ב ובשער הגלגולים להאריז"ל פ"ג. ומכל הנ"ל ברור שעפ"י תורתנו הק' משיח יכול להיות מהקמים בתחיית המתים. ועפ"י כל הנ"ל כל חסידי חב"ד מאמינים שהרבי מליובאוויטש יקום בתחיית המתים ויהיה מלך המשיח.

ועוד, כיון שכבר פסקו עליו שהוא בחזקת משיח, והכין את כל העולם וממשך להכין ע"י זרעו בחיים לקבלת פני משיח, וכמ"ש נוצר תאנה יאכל פריה. ועוד אפשר לומר, ע"פ מ"ש הרמב"ם הל' מלכים פי"א בסופו [במהדורות שאינן מצונזרות] באריכות שישוע הנוצרי ואותו הישמעאלי שהפיצו בעולם את האמונה לביאת המשיח לא באו אלא ליישר את הדרך למלך המשיח, ולתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד ע"י שהפיצו בעולם כולו את ענייני המשיח ודברי תורה שמדברים עליו, וכשיעמוד המלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא מיד הם כולם חוזרים ויודעים ששקר נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום, לפי זה יש לומר שגם מה שהם מפיצים את האמונה שביאת המשיח יהיה באופן של תחיית המתים נכלל במ"ש הרמב"ם שזה ג"כ ליישר את הדרך להאמונה שהמשיח האמיתי ג"כ יקום בתחיית המתים. ומ"ש בהרמב"ם [במהדורות הנ"ל] שבאם נהרג וכו' אין זה משיח [ואם כן אין זה מתאים לכאורה לרבי מליובאוויטש], כבר חידדו בזה כמה וכמה תירוצים, וכמ"ש בספר 'והוא יגאלנו', ומהם: א. שהסדר הזה יהיה אם ביאת המשיח תהיה בעיתה, אבל אם היא תהיה במצב של אחישנה יכול להיות אחרת. ב. לא נאמר 'מת' אלא 'נהרג', שפירושו שנהרג במלחמה עם האויבים, אבל אם מת מיתה טבעית, בלי שום קשר עם הצלחתו בעבודתו של ויכוף כל ישראל וכו' שזה ממשיך עד עצם היום הזה ע"י זרעו בחיים, עדיין יכול להיות מלך המשיח, וכמפורש בגמ' סנהדרין הנ"ל שמשח יכול לקום לתחיה.

ובנוגע להכרזת יחי המלך וכו', רובם ככולם מתכוונים לתפילה ובקשה, וכמ"ש הרבי (בשיחת ב' ניסן תשמ"ח) שתוכנה של הכרזה זו שהגיע הזמן דוהקיצו ורננו וכו', דהיינו שמבקשים שיהיה כבר תחיית המתים והרבי יתגלה בגוף גשמי כמלך המשיח, וזה בדיוק כמו שכל עם ישראל אומרים בקידוש לבנה דוד מלך ישראל חי וקיים. וכן פסקו כל רבני חב"ד באה"ק ביום ה' תמוז תשנ"ד (יומיים אחרי ג' תמוז) באסיפת חירום בכפר חב"ד, שאפשר להכריז יחי המלך וכו' עם כוונה שזו בקשה ותפילה כנ"ל. אנחנו מאמינים שהרבי ממשיך להנהיג את דורנו, כמ"ש בגמ' סוטה יג, ב לגבי

משה רבנו 'מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש', וכמ"ש בזהר דאתפשטותי' דמשה בכל דור ודור, והוא המשה רבנו של דורנו. וכמ"ש בזהר "דצדיקא דאתפטור אשתכח בכלהו עלמין יתיר מבחיהו", דהיינו שגם בעוה"ז הגשמי הוא נמצא יותר מבחיהו.

וכל זה מבואר באריכות בספרים 'והוא יגאלנו', ג' מנ"א תשנ"ד, ו'התקופה והגאולה' תשנ"ט, שיו"ל ע"י המערכת של השבועון 'בית משיח', שרוב הציטוטים של הפרופסור הנ"ל הם משם, אבל אין כוונתם כפשוטו.

ולסיכום: צריך לעשות חשבון פשוט מי מוסיף מיום ליום לעצמו ומשפיע גם על אחרים להוסיף בתורה ומצוות, ומי מתנגד לאלו ומנסה להחליש אותם וכו', שע"י זה מחלישים כל עם ישראל בכל קצווי תבל. והאמת והשלום אהבו. ויה"ר שנזכה כבר לביאת משיח צדקנו.

בכבוד רב

הרב ישראל יוסף הכהן הנדל

רב דקהילת חב"ד מגדל העמק

נ.ב. כל מי שיש לו שאלות או תמיהות על חב"ד מוזמן לפנות למוסדות הרשמיים של חב"ד, כגון בי"ד רבני חב"ד או דובר חב"ד, ויקבל הבהרות. וד"ל.

בדבריי במאמר הנ"ל לא הסקתי שום מסקנה, וק"ו שאני הקטן לא חרמתי שום עדה. כתבתי שם על חיבתי לתנועת חב"ד ולמעשיה הנפלאים בארץ ובעולם, אך לא נמנעתי מלהציג בהגינות את ספרו של הרב פרופ' דוד ברגר, שמעלה שאלות נכבדות בסוגיא זו.

ובקיצור רב לגופם של דברי הרב הנדל שליט"א:

א. לא נכון שכל היהודים במשך הדורות האמינו שרבים הוא 'המשיח שבדור'; ישנם מקרים ספורים כאלה, והעובדה שגם יהודים אלו לא המשיכו להתייחס לרבתיים כמשיח אחר שנפטרו - מוכיחה את ההיפך ממה שרצה הרב הנדל להוכיח.

ב. בספר 'שערוריית האדישות' וכו' הנ"ל דן פרופ' ברגר במקורות שהביא הרב הנדל - הגמרא בסנהדרין ופירוש רש"י, האברבנאל ושדי חמד, הזוהר ושער הגלגלים ועוד, ובעיקר בדברי הרמב"ם, והוא מציג את הדברים אחרת; המתעניין ימצאם שם. כאן אני רוצה רק להעיר, שלקביעה שכוונת הרמב"ם בדבריו שאם המשיח מת הוא אינו זה שהבטיחה עליו תורה היא רק למקרה של 'בעית'ה, או למקרה שנהרג במלחמה ולא כשמת מות טבעי - אין צל של רמז בדברי הרמב"ם, כמו גם לאמירה שכוונת הרמב"ם בדבריו על מלחמות ה' שאמור להילחם המלך המשיח היא שיגור שליחי יהדות לכל קצווי הארץ וקירוב ישראל לאביהם שבשמים, כפי שעושים אכן חסידי חב"ד 'בגדול'; המאמין יאמין, אך לומר שזהו פשט דברי הרמב"ם - נראה לענ"ד רחוק מאוד.

ג. הצעת הרב הנדל, שהאמונה הנוצרית בהופעת המשיח מן המתים באה כדי להכין את העולם לקבלת משיח כזה, הפתיעה אותי מאוד; יש כאן היפוך יוצרות - לא שהעולם הגויי ילמד מאתנו להתכונן לביאת המשיח אף בעזרת שליחים בעייתיים כמו יש"ו ומוחמד, שגם זהו חידוש גדול - אלא שהרמב"ם בדבריו רומז גם שאנו נלמד מהנוצרים פרט מהותי ביסודות האמונה בביאת המשיח; לא יאומן כי יסופר.

ד. הופתעתי גם לראות שלדעת הרב הנדל דובר חב"ד הוא הגוף המוסמך להשיב על שאלות בענייני חב"ד, שהרי עד כמה שידוע לי הרב מנחם ברוד מעולם לא הצהיר בבטחון מלא, כמו שעשה הרב הנדל עצמו בשם כל חסידי חב"ד^[1]; שאכן הרבי מחב"ד זצ"ל הוא המשיח בחייו ולאחר פטירתו. לצערי פנייתי לדובר חב"ד, בטלפון ובדוא"ל (brod-m@chabad.org.il), נשארה ללא מענה.